

पाठशाला उपन्यासको विधापरक अध्ययन

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा
सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत
स्नातकोत्तर तह, दोस्रो वर्ष
दसौं पत्र (५१०-१) को
प्रयोजनका लागि
प्रस्तुत

शोधपत्र
२०७६

शोधार्थी

खुम्बु वि.क.

रोल नं.: १/०७१

त्रि.वि.द.नं.: ६-२-२९७-३६-२०१२

नेपाली विभाग

पृथ्वीनारायण क्याम्पस

पोखरा

सिफारिस पत्र

पृथ्वीनारायण क्याम्पसकी स्नातकोत्तर तहकी छात्रा **खुस्बु वि.क.**ले तयार पार्नु भएको पाठशाला उपन्यासको विधापरक अध्ययन शीर्षकको शोधपत्र स्तर सुहाउँदो देखिएकाले आवश्यक मूल्याङ्कनका निम्ति सिफारिस गर्दछु।

शोध निर्देशक

डा. लक्ष्मीशरण अधिकारी

सह-प्राध्यापक

नेपाली विभाग

पृथ्वीनारायण क्याम्पस, पोखरा

२८/०७/२०१९

२०७६/४/१२

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुत शोधपत्र मैले त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत पृथ्वीनारायण क्याम्पस नेपाली विभागको स्नातकोत्तर तहको दसौं पत्रको प्रयोजनार्थ आदरणीय गुरु लक्ष्मीशरण अधिकारीको कुशल निर्देशनमा तयार पारेकी हुँ । आफ्नो कार्यव्यस्तताको बावजुद पनि अमूल्य समय मेरो शोध कार्यको निर्देशनमा खर्च गरी प्रस्तुत शोधपत्रलाई यो रूप प्रदान गर्न अनवरत सल्लाह, सामग्री-सङ्कलन र सुझाउ दिई मार्ग निर्देशन गर्नुहुने गुरु अधिकारीप्रति हार्दिक कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

शोधपत्र लेखनका क्रममा शीर्षक छनौटदेखि शोधपत्रको पूर्णतासम्म प्रस्ताव स्वीकृत गरी शोध लेखनको सु-अवसर प्रदान गर्ने, गहन सल्लाह, सुझाव दिनुहुने पृथ्वीनारायण क्याम्पस पोखराका नेपाली विभागका विभागीय प्रमुख गुरु सह-प्राध्यापक कृष्णप्रसाद पौडेलप्रति पनि म कृतज्ञ छु । साथै, शोधपत्र लेखनका क्रममा आवश्यक सामग्री सङ्कलन गर्न मलाई विशेष सहयोग प्रदान गर्नुहुने सहपाठी मित्रको सहयोगलाई कहिल्यै बिर्सन सकिदैन । शोधपत्र निर्माणकै क्रममा आवश्यक सहयोग गर्ने पाठशाला उपन्यासका लेखक तीर्थ गुरुङ, पुस्तक तथा पत्रपत्रिका उपलब्ध गराएर सहयोग गर्ने त्रिभुवन विश्वविद्यालय पश्चिमाञ्चल क्षेत्रीय पुस्तकालय, नेपाली विभाग र त्यसमा संलग्न सम्पूर्ण गुरुलाई पनि यो समयमा सम्झनुका साथै आभार प्रकट गर्दछु । मेरो पढाइको उन्नति प्रगतिका बारेमा चासो दिने मेरा अभिभावक तथा श्रीमान् सुनिल छिदाल, घरको कामधन्दालाई सघाएर लेखन कार्यप्रति उचित वातावरण सिर्जना गरिदिने आमाबुबा जसले यस शोध कार्य सम्पन्न गर्न निरन्तर प्रेरणाका साथै सहयोग गर्नुभएको छ, उहाँप्रति सद्भाव व्यक्त गर्दछु । साथै, शोधको यो स्वरूप प्रदान गर्न प्राविधिक सरसल्लाह एवम् सहयोग गर्ने साहित्यकार दाजु असफल गौतम र गण्डकी हाई-टेक बगरकी अनु बराललाई पनि धन्यवाद प्रकट गर्दछु ।

अन्त्यमा प्रस्तुत शोधपत्रको मूल्याङ्कनका लागि त्रिभुवन विश्वविद्यालय पृथ्वीनारायण क्याम्पस, नेपाली विभाग समक्ष प्रस्तुत गर्दछु ।

२८/०७/२०१९

२०७६/४/१२

.....
खुस्बु वि.क.

रोल नं.: १/०७१

त्रि.वि.द.नं.: ६-२-२९७-३६-२०१२

विषय सूची

स्वीकृति पत्र

सिफारिस पत्र

कृतज्ञता ज्ञापन

परिच्छेद : एक

शोध परिचय

१. विषय परिचय	१
१.१ शोध शीर्षक	२
१.२ शोधपत्रको प्रयोजन	२
१.३ समस्याको कथन	२
१.४ शोधको उद्देश्य	२
१.५ पूर्वकार्यको विवरण	३
१.६ शोधकार्यको औचित्य र महत्त्व	४
१.७ शोधको क्षेत्र र सीमा	५
१.८ सामग्री सङ्कलन र शोधविधि	५
१.९ शोधपत्रको रूपरेखा	५

परिच्छेद : दुई

उपन्यासको सैद्धान्तिक परिचय

२ उपन्यासको सैद्धान्तिक परिचय	६
२.१ उपन्यास शब्दको व्युत्पत्ति र अर्थ	६
२.२ उपन्यासको परिभाषा	७
२.३ उपन्यासका उपकरणहरू	९
२.३.१ कथानक	१०
२.३.२ चरित्र चित्रण	११
२.३.३ परिवेश	१२
२.३.४ भाषाशैली	१३

२.३.५ दृष्टिविन्दु	१४
२.३.६ उद्देश्य	१५

परिच्छेद : तीन

आधुनिक नेपाली उपन्यासको विकासक्रम

३. आधुनिक नेपाली उपन्यासको विकासक्रम	१६
३.१ आधुनिक नेपाली उपन्यासका मोडहरू	१७
३.१.१ पहिलो मोड (वि.स. १९९१-२०२०)	१७
३.१.२ दोस्रो मोड (वि.स. २०२१-२०४०)	२०
३.१.३ तेस्रो मोड (वि.स. २०४०-हालसम्म)	२२
३.१.४ समकालीन नेपाली उपन्यासका प्रवृत्ति	२३

परिच्छेद : चार

पाठशाला उपन्यासको विधापरक अध्ययन

४.१ तीर्थ गुरुङको जीवनी र कृति	२९
४.२ पाठशाला उपन्यासको विधापरक अध्ययन	३२
४.२.१ पाठशाला उपन्यासको कथानक	३२
४.२.२ चरित्र चित्रण	४३
४.२.३ परिवेश	५०
४.२.४ दृष्टिविन्दु	५२
४.२.५ भाषाशैली	५३
४.२.६ उद्देश्य	५४
४.२.७ निष्कर्ष	५६

परिच्छेद : पाँच

सारांश र निष्कर्ष

५.१ सारांश	५९
५.२ निष्कर्ष	६०
५.३ शोधका लागि केही शीर्षक	६२
सन्दर्भ सूची	६३